

ARRESTA

LA REVISTA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA - IV ÈPOCA - GENER-FEBRER 2010 - Núm. 103

Subscripció anual: 20 € / Preu exemplar: 4 €

ARESTA 103
GENER-FEBRER 2010

2
BTT
CONÈIXER EL *FLYSCH*-RASA
MAREAL DE ZUMAIA
Oriol Cuadrat

4
SEAM
15 ANYS D'AUDIOVISUALS DE
MUNTANYA
Guillem Ullastre

5
MARXA DE LA REGULARITAT
Josep Lluís Gàzquez Pons

6
SEAM
L'EXTREM ÒSCAR LAFOTET

7
CONCURS
XXI PREMI FOTOGRÀFIC
ÒSCAR RIBES
Equip Aresta

11
EXCURSIONISME
CAMPAMENT INFANTIL
DEL CENTRE EXCURSIONISTA -
CPAM 2009

12
ARTICLE
LLEIDA AMBIENTAL I PROJECTE
DE RECUPERACIÓ DEL RIU SEGRE
Xavier Eritja

15
BTT
LA STRADA DELL'ASSIETTA
Feliu Izard

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Josep Lluís Gàzquez, Mercè Gàzquez, Dolors Llordés, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé. DISSENY GRÀFIC: Josep Herràndiz. EDITA: Centre Excursionista de Lleida. REDACCIÓ ADMINISTRACIÓ: C/Comerc, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973 24 23 29. Fax: 973 23 44 97. E-mail: cel@cel.cat INTERNET: <http://www.cel.cat> IMPRIMEIX: Arts Gràfiques Bobalà, SL. DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958. Tirada: 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números: 20 euros. Preu del número: 4 euros. Imprès en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. FOTOS DE PORTADA: Amaneceres, Peonera inferior, de Josep Ardiaca i Sofia Gomez, guardonada al XXI Premi Fotogràfic Òscar Ribes d'activitat d'aigua.

COL-LABOREN:

Ajuntament de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Hem hagut d'esperar uns llargs mesos, però finalment ja tenim la temporada de neu a sobre altre cop. De fet ja fa temps que seguim la Météo inquisitivament per veure si la neu vol començar o no a tapar l'herba seca del Pirineu, que encerem els esquís o afilem els cantells (quelcom més interessant que no pas encerrar essent com som esquiadors pirinencs). “L'any passat ja hi havia neu! Abans nevava més!” Anys generosos com el passat ens fan oblidar ràpidament les penúries de les irregulars neus pirinenques. Però no ens podem queixar, aquesta temporada la neu no ha faltat en aquest inici d'any, i podem treure a passejar esquís i raquetes sense oblidar el material de seguretat.

Abans que tot això succeís, i com cada final d'any, a principis de desembre es va fer el lliurament de premis i la inauguració de l'exposició del XXI Premi Fotogràfic Òscar Ribes. Aquesta edició, amb novetats que han pretès diversificar més els premis en diferents temàtiques igualment lligades a la natura i els esports de muntanya. A poc a poc i any rere any els píxels han guanyat terreny a les pel·lícules químiques fins que es fa difícil pensar que hi hagi alguna fotografia “tradicional” al concurs, i això es nota observant les fotografies de l'exposició. Entre la gent que examina les obres exposades sempre se sent algun “aquests colors...”, “això està retocat...”, però creiem que la fotografia és un art amb el qual l'autor el que pretén és expressar el que va sentir en aquell moment, i la tècnica digital permet crear imatges més impactants que aconsegueixen transmetre aquesta sensació a l'espectador. Retoc? Ens sembla que ens en fariem creus de quantes fotografies antigues en blanc i negre han estat “retocades”.

Ètiques a part, esperem que hagueu gaudit de l'exposició passada en el magnífic emplaçament de la Biblioteca Pública de Lleida, o, si més no, ho feu observant les fotografies guanyadores que us presentem en aquest número.

L'any proper, procurarem fer-ho millor, però serà gairebé impossible posar-hi més il·lusió.

Conèixer el *flysch*— rasa mareal de Zumaia

A la costa basca hi tenim un interessant i potser una mica desconegut tresor amb gran interès geològic i paisatgístic. El tram de costa que va de Zumaia a Deba especialment, és un dels millors exemples de *flysch* arreu del món.

La rasa mareal es forma pel procés d'erosió de l'onatge sobre la base dels penya-segats formant al peu d'aquests una superfície d'erosió amb un lleuger declivi cap al mar. En el cas de la costa basca els penya-segats estan formats per estrats amb alternància de capes dures d'arenisques i calcàries i capes toves d'argiles i margues, anomenats *flysch*. Tot plegat fa que al peu dels penya-segats es formi una plataforma quasi plana amb aquests estrats formant una espècie de costellam o milfulles, impressionant de veure (i potser us sona, *Aresta 92*, fotografia guanyadora del XIX premi Òscar Ribes).

Nosaltres vam passar uns pocs dies per la zona bàsicament amb les bicicletes de muntanya i caminant una mica.

Per conèixer la rasa mareal de Zumaia us proposem dues rutes, una a peu i una amb bici.

Itziar, ruta 7 del centre de BTT de Deba (Elgoibar)

Es tracta d'una preciosa ruta amb BTT que en la seva part final transcorre per sobre els penya-segats. És una ruta tècnica i cal estar habituat a pedalar per senders estrets i en alguns trams una mica trencats, però els amants de la BTT gaudiran d'allò més. Són 20 km i 750 m de desnivell i cal tenir en compte que les pujades solen ser rampes duríssimes. La ruta surt d'Itziar i puja cap a un "caserío" per després seguir per un llarguíssim sender molt ciclable però farcit de tanques pel bestiar (PR-Gi-44). Totes tenen pas de senderista, que de vegades permet passar amb bici i de vegades no, i llavors cal obrir completament la porta. Seguidament es baixa cap a la carretera i comença un puja-baixa per zones rurals, on l'olor a fenc omple els narius. Ja es va veient com el camí s'atansa a la costa. A Elorriaga la

vista cap al mar és sorprenent, i la ruta segueix amb un altre tram llarguíssim de sender llis, de pel·lícula, és el Camino de Santiago del Norte. S'arriba gairebé a cota 0 vora la platja de la Sakoneta on s'hi pot arribar amb bici mateix seguint un camí a mà dreta, és evident. Aquí, si la marea és baixa podrem caminar per la rasa mareal i contemplar-la perfectament fins a Zumaia.

La resta de la ruta segueix per senders amunt i avall per turons d'un verd increïble, tota l'estona vora el mar, fins que es creua la via del tren, es passa un antic túnel (millor dur el llum frontal)

i comença una dura pujada cap al càmping d'Itxaspe per acabar després amb uns 3 km de carretera fins a Itziar altre cop.

Nosaltres vam trobar la senyalització insuficient, però dúiem el track en GPS i no vam tenir cap problema.

Etapla 4 del GR-121 Zumaia-Deba

El GR-121 és un sender de gran recorregut pel perímetre de la província de Guipúscoa. Un total de 7 etapes recorren la costa des de Donostia fins a Santurraran. L'etapa més interessant per observar la rasa mareal seria la quarta, que va de Zumaia a Deba tot i que la següent (Deba-Mutriku-Santurraran) també ens en mostrarà una bona part. De Zumaia el camí puja a l'ermita de San Telmo a sobre mateix d'un penya-segat tallat a ganivet. En tota aquesta primera zona s'aprecia molt bé aquest accident geològic. Veurem especialment bé la rasa si passem en hores de marea baixa, quan el mar s'enretira i es veu tota la plataforma. És un camí seductor per turons verds i penya-segats formats pels estrats de roca disposats gairebé en vertical. En unes 4 h es pot arribar a Deba, on, si no disposem de

vehicles propis, podem buscar alguna combinació de tren.

En alguns punts com Zumaia i la Playa de Sakoneta, en marea baixa es pot descendir i recórrer tot el camí per baix, per la rasa, ens consta que això es fa, però cal informar-se molt bé dels horaris i de les magnituds de les mareas, ja que només es pot tornar a pujar cap amunt en alguns punts determinats.

Trobareu tracks dels senders a <<http://www.gipuzkoaoinez.net>> i de les rutes amb bici a <<http://www.euskadibttzentroak.com/>>.

Text i fotos: Oriol Cuadrat

15 anys d'audiovisuals de muntanya

Des del darrer resum dels cicles de projeccions (vegeu *Aresta* núm. 73 p. 16: 10a edició del Cicle de Projeccions d'Alpinisme i Escalada Ciutat de Lleida) que se celebren anualment fora del local social del Centre Excursionista de Lleida, s'ha passat de l'especialitzat Cicle de Projeccions d'Alpinisme i Escalada Ciutat de Lleida —organitzat per la SEAM i que acabà en la seva tretzena edició— al més heterogeni Cicle de Projeccions “Una Finestra a l'Aventura” —organitzat pel CEL i IberCaja—; com ja és sabut, el temps passa i les coses canvien... Aquest quinze aniversari ens servirà per a recollir les dades bàsiques dels audiovisuals que s'han projectat en les darreres cinc temporades.

11è Cicle de Projeccions d'Alpinisme i Escalada Ciutat de Lleida

Any 2005 (Institut Municipal d'Acció Cultural)

13 de desembre

Vivències i records (escalades), a càrrec de Jordi Vidal (Lleida)

14 de desembre

Tragèdia a l'Eiger, pel·lícula de Gerhard Baur (Suïssa)

15 de desembre

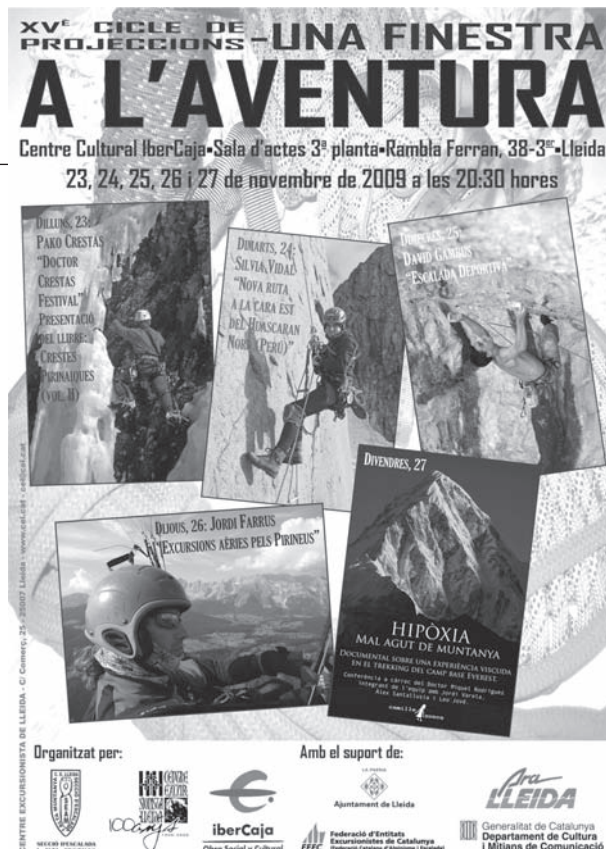
Les passe murailles (escalades), a càrrec de Rémi Thivel (França)

12è Cicle de Projeccions d'Alpinisme i Escalada Ciutat de Lleida

Any 2006 (Sala Jaume Magre)

28 de novembre

Caleidoscopi (escalades), a càrrec de Pako Sánchez (Barcelona)

29 de novembre

Escalades patagòniques sobre gel, a càrrec d'Oriol Baró (Taüll)

30 de novembre

Lleida al G II, l'expedició del centenari, a càrrec de membres del CE Lleida

13è Cicle de Projeccions d'Alpinisme i Escalada Ciutat de Lleida

Any 2007 (Sala Jaume Magre)

27 de novembre

Els germans Ravier (escalades de la històrica cordada i també del fill i nebot C. Ravier), a càrrec de Christian Ravier (França)

29 de novembre

Broad Peak (8.047 m), 16 anys després, a càrrec de Juanjo Garra (Lleida)

14è Cicle de Projeccions “Una Finestra a l'Aventura”

Any 2008 (Centre Cultural d'IberCaja)

25 de novembre

Manaslu (8.163 m), a càrrec de Juanjo Garra (Lleida)

26 de novembre

Picos de Europa (escalades de la cordada Marmolejo-Cauvet i pel·lícula antiga de la cordada Rabadá-Navarro a la cara oest del Naranjo de Bulnes), a càrrec de Jordi Marmolejo (Lleida)

27 de novembre

De les grans serralades americanes a l'Himàlaia (escalades), a càrrec de Carlos Buhler (Estats Units)

15è Cicle de Projeccions**“Una Finestra a l'Aventura”**

Any 2009 (Centre Cultural d'IberCaja)

23 de novembre

Doctor Crestas Festival —i presentació del llibre *Crestas Pirenaicas (Vol. II)*—, a càrrec de Pako Sánchez (Barcelona)

24 de novembre

Nova ruta a la cara est de l'Huascarán Norte (Perú), a càrrec de Sílvia Vidal (Barcelona)

25 de novembre

Escalada Deportiva, a càrrec de David Gambús (Vitoria)

26 de novembre

Excursions aèries pels Pirineus (parapent), a càrrec de Jordi Farrús (Lleida)

27 de novembre

Hipòxia, mal agut de muntanya, a càrrec de Jordi Varela (Torrefarrera)

Guillem Ullastre

Marxa de la Regularitat

El passat dia 15 de novembre se celebrà la 32a Marxa de la Regularitat de les Terres de Lleida; prengueren la sortida 35 equips i resultà guanyador l'equip format per l'Atilà Costa i en Jordi Altarriba del Centre Excursionista d'Avinyó, que també fou l'entitat guanyadora de la prova.

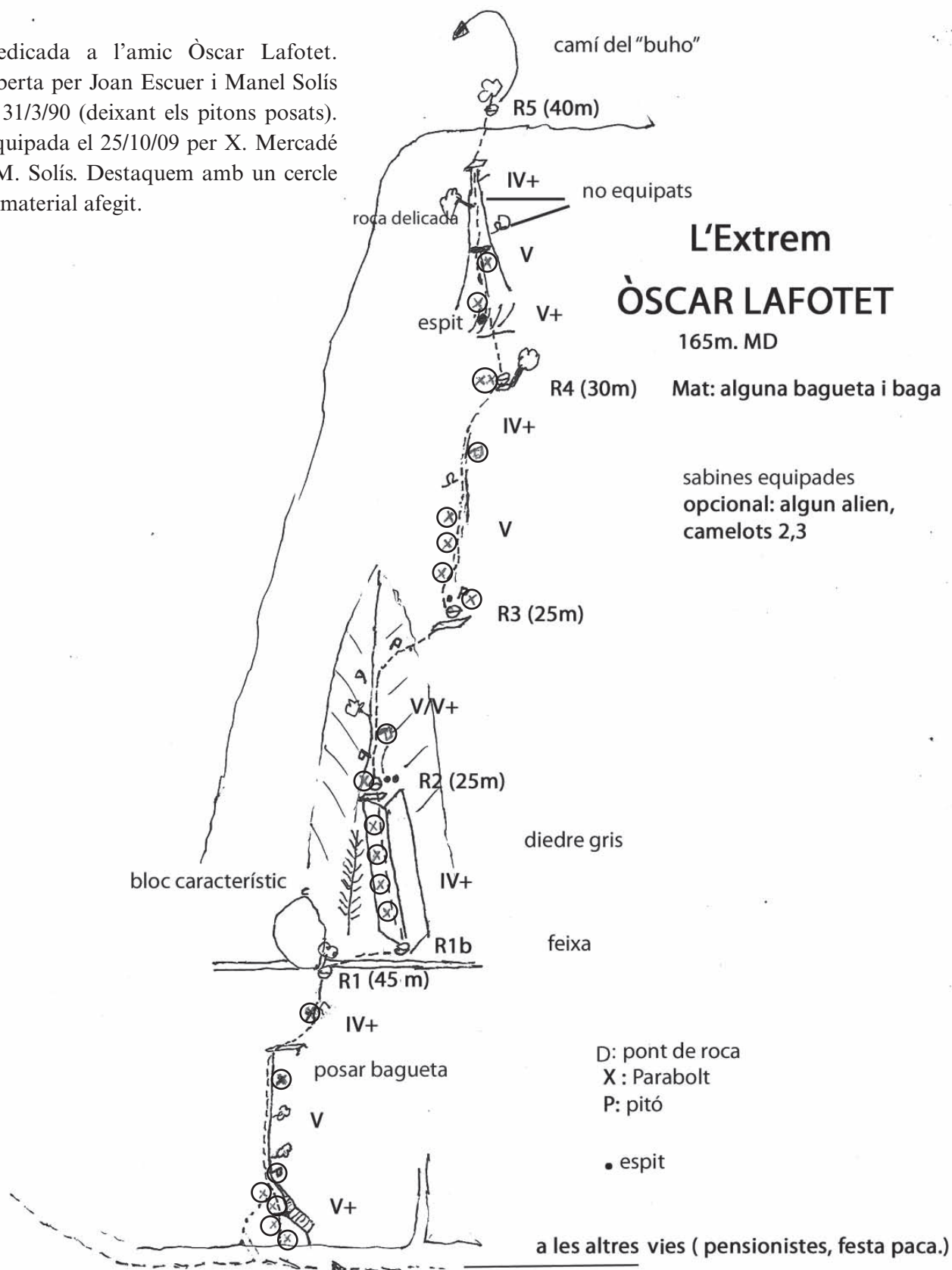
El recorregut triat per l'organització començava a Sant Llorenç de Morunys des d'on es davallava cap al Molí del Monegal on, després de creuar el riu Cardener, s'iniciava la pujada suau en un principi per anar fent-se més dreta fins arribar a Sant Lleir. Tot remuntant el rierol de Pratformiu s'arribava al control d'esmorzar per, un cop amb la panxa plena, tornar a pujar sorteiant els Espadats, una potent cinglera que davalla de la Serra de Mitges a l'est i els cingles

de la Serra de Pratformiu a l'oest, fins a la Font de Pratformiu; un petit descans i continuem pujant, ara ja més suaument fins al cap de la serra des d'on s'albiren unes boniques vistes de la Serra del Port de Comte. Hem pujat uns 750 metres de desnivell que ara toca davallar, primer cap al coll de la Santa Creu en ràpid descens i després, pla i avall fins al Roc i el Castell de la Pedra, li donem el tomb i tornem a perdre ràpidament desnivell fins a arribar a la Font de la Puda, fi de la Marxa i on l'organització havia previst un servei de trasllat fins al punt de sortida.

En total gairebé 13 quilòmetres de recorregut entre frondosos boscos de pi negre d'aquest racó de l'extrem nord de la comarca del Solsonès.

Josep Lluís Gàzquez Pons

Dedicada a l'amic Òscar Lafotet.
Oberta per Joan Escuer i Manel Solís
el 31/3/90 (deixant els pitons posats).
Equipada el 25/10/09 per X. Mercadé
i M. Solís. Destaquem amb un cercle
el material afegit.

XXI Premi Fotogràfic ÒSCAR RIBES

A Lleida, a les 20:30 hores del dia 16 de novembre del 2009, al local del Centre Excursionista de Lleida, reunint el jurat qualificador del XXI Premi Fotogràfic ÒSCAR RIBES, constituït per:

- Jordi Timoneda, del CEL,
- Eva Monedero, fotògraf
- Manuel Domingo, del CEL,
- Enric Rodríguez, fotògraf,
- Núria Vallverdú, del CEL,
- Antoni Benavente, fotògraf

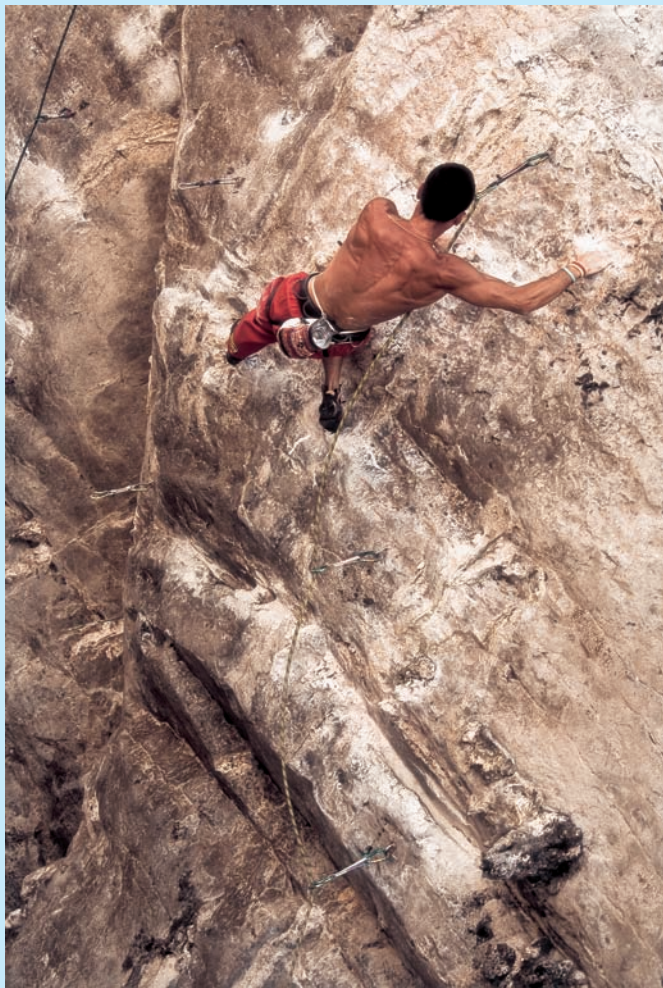
acorden concedir els següents premis:

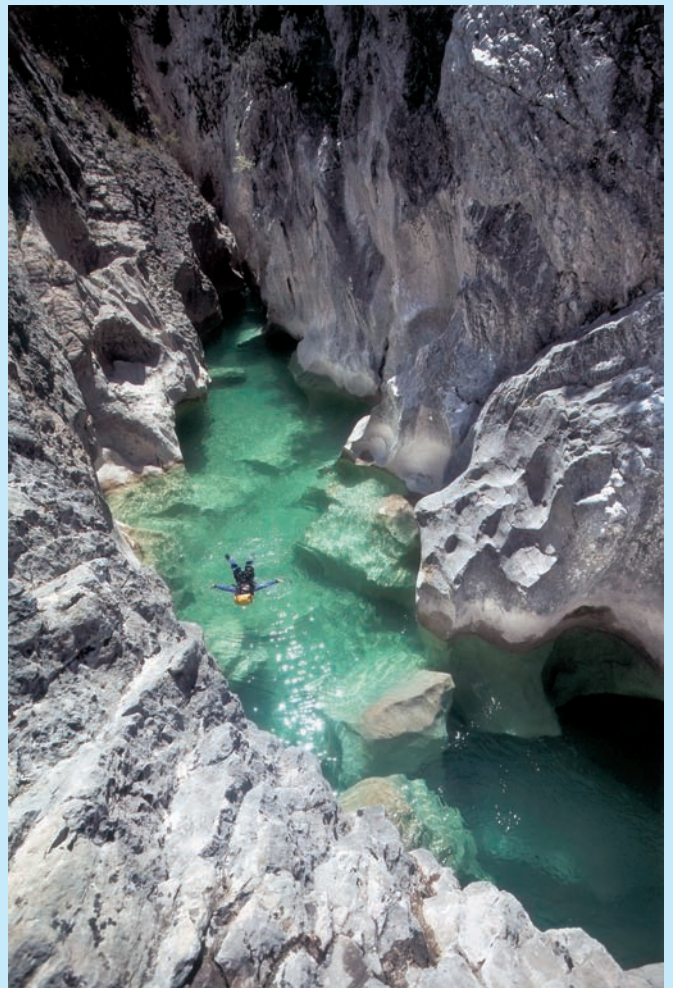
Millor fotografia de paisatge: *Colpai XM Cascadas*, de Xabier Mata, de Legorreta

Millor col·lecció de tres fotografies:
L'elf de l'Esperó-Himalàia la nit,
 de Sergi Ricart Ibars, de Taüll

Millor fotografia d'alpinisme i escalada: *Painanbab-1a Dimensió*, de Jordi Varela Ciudad, de Torrefarrera

Millor fotografia d'activitat d'aigua: *Amaneceres Peonera inferior*, de Josep Ardiaca i Sofia Gómez, de Lleida

Premi a la millor fotografia de BTT: *Bolt "Ràpid com un àpit"*, d'Oriol Cuadrat, de Lleida

Accèssit Social: *Bolt “Un respir”*, d’Oriol Cuadrat, de Lleida

Premi especial del Jurat: *Mantra*, de Luis Miguel Estrada, de Lleida

Campament infantil del Centre Excursionista de Lleida -CPAM 2009

Del 15 al 26 de juliol, alguns nens del CEL vàrem estar a uns campaments que organitzava el CPAM. (Centre de Promoció d'Activitats de Muntanya). Allí ens ho vam passar molt bé, a continuació us expliquem el que vàrem fer:

Excursió a l'estany de Cavallers:

Aquesta va ser una ruta de dues hores. Vam sortir del campament i ens vam posar a caminar per uns boscos amb molta vegetació. Després, vam anar a la presa de Cavallers, on vam descansar una mica, ja que estàvem molt cansats (hi havien nens de 5 anys!). Després de la presa va venir un camí molt bonic i ens trobàvem amb un altre estany. Llavors, un camí una mica costerut i... l'arribada!

Excursió a Erill la Vall:

Aquesta també va ser una excursió de 2 hores aprox. També vam sortir del campament. Primer de tot, vam travessar Caldes de Boí (el balneari). Després vam anar per un camí amb bosc i riu, a continuació vam passar per una zona on vam necessitar diverses vegades la cantimplora (feia molta calor). Aquest camí anava passant per trosos de bosc. Al final vam arribar al poble d'Erill, on vam visitar el cementiri i un parc.

Excursió al Parc Nacional d'Aigüestortes:

En aquesta ruta vam caminar durant 1 h. Vam sortir

amb taxi, fins on ja no es podia avançar més amb el vehicle, de manera que això ens ho va escurçar molt. Vam caminar per un camí molt fàcil durant tota l'estona, i al final ens vam trobar amb l'estany Llong, el refugi Llong i després vam estar una estona pel Parc. Hi va haver una gent que dormia, una altra que corria, una altra que feia desfilades de moda,...

Sortida a Caldes de Boí:

Aquesta era una petita sortida (de 10 min com a màxim), que vam fer 2 o 3 dies. Anàvem a les botigues de Caldes i compràvem alguna cosa (llaminadures, records o sabonets), amb els diners que ens havien donat els pares. També jugàvem al parc o fèiem una petita descoberta d'aquell lloc.

Estada als campaments: Fins ara tot el que us hem explicat és sobre les excursions o sortides que hem fet, oi? Ara us expliquem com va anar l'estada als campaments.

Grups: Totes les activitats les fèiem repartits en tres grups: petits, de 5 a 8 anys, mitjans, de 9 a 12 anys i grans, de 12 a 15 anys.

Dormir: Dormíem en unes tendes de lona taronja, on hi cabien 4 o 5 persones, excepte una que era per a tots els nens del grup dels petits (diem nens, i no volem dir nens/es), que era de 12 persones.

Activitats: Vam fer polseres, bingo, el joc de l'oca, teatre, cinema a la fresca, manualitats, dos dies ens vam banyar al riu,...

Altres: També ens vam dutxar (com no, eren 12 dies!), ens havíem de rentar els plats nosaltres. Allí es fan molts amics/gues, és a dir no patiu si veniu sols, que no us avorrireu!

Els nens i nenes que hi van anar del centre vam ser: Blai Grau, Marc Giné, Carla Font, Pau Garcia i Ona Garcia. Res més, dir-vos que ANIMEU-VOS!!!

Ona i Pau Garcia i Milián

Lleida Ambiental i el projecte de recuperació del riu Segre

Tots tenim encara en ment la sensació de neguit que va provocar la crisi generada pels episodis de sequera que van afectar Catalunya entre els anys 2007 i 2008, i que van ser especialment crítics durant la primavera del 2008. Veient-ho amb la perspectiva del temps, aquesta crisi va posar en evidència, primer, que som un territori on l'aigua és un recurs limitat i que, per tant, cal un nou model de gestió més sostenible, i, segon, que davant d'una situació de crisi com aquesta no es va saber gestionar amb transparència el risc de fractura social que un conflicte d'aquest tipus podia generar.

Per aquest motiu, en el seu moment ens vam

reunir diverses entitats sensibles al tema (Ipcena, l'Associació de Pesca Amics del Segre, el Centre Excursionista de Lleida i l'Ateneu Popular de Ponent) per valorar l'abast del problema i, més concretament, les notícies sovint contradictòries que apuntaven la possibilitat d'un transvasament d'aigües del Segre a les conques internes. El primer que ens va sobtar va ser la manca de resposta unitària de la societat lleidatana davant d'un greuge d'aquesta magnitud i que les úniques veus al respecte fossin les de les comunitats de regants que miraven de defensar els seus interessos. Comparat amb les reaccions que aquest tema va comportar a les terres de l'Ebre, notàvem a faltar

una resposta ferma per part del conjunt de la societat civil lleidatana que pogués defensar els interessos del conjunt del nostre territori davant les pressions de grups d'opinió metropolitans amb uns altres interessos.

Paral·lelament a tot aquest procés, tres d'aquestes entitats (Ipcena, l'Ateneu Popular de Ponent i el Centre Excursionista de Lleida) coincidíem en les taules organitzades per l'Agència Catalana de l'Aigua

L'any 1900, un grup de catalanistes van organitzar una famosa expedició fluvial, des de Lleida a Torres de Segre, en una barca presidida per la senyera, tot pronunciant discursos i llegint poesies patriòtiques a cada població de la ribera on s'aturaven, enmig d'un gran bullici. La societat lleidatana, a cavall dels segles XIX i XX, era molt conscient del paper que jugava el riu a les nostres terres com a element simbòlic i d'unió entre els pobles riberencs.

en el marc del procés de participació a l'entorn de la conca del riu Segre. En aquestes taules es posava de manifest que el principal problema del tram de riu Segre al seu pas per Lleida és la manca d'un cabal que permeti la regeneració del propi ecosistema fluvial.

Va ser arran d'aquestes reflexions que vam considerar necessari articular una resposta per tal de posar en evidència aquests greuges i treballar per la recuperació del riu. Recollint les diferents percepcions i sensibilitats sobre aquest tema, el 23 de desembre del 2008, les tres entitats fundadores vam anunciar als mitjans de comunicació la constitució de **l'agrupació d'entitats Lleida Ambiental**. Una plataforma social que neix amb l'objectiu de cercar un espai participatiu i de debat ciutadà que, des d'una òptica ambiental i social, pugui aportar noves propostes de desenvolupament de la ciutat.

En aquest sentit, el projecte de recuperació del riu Segre ha de suposar un cas paradigmàtic de creixement sostenible i respectuós amb l'entorn, però també una oportunitat per posar en pràctica noves experiències de participació ciutadana. La descoberta d'aquest paisatge fluvial passa per la recuperació mediambiental d'un ecosistema avui molt degradat i sotmès a una gran pressió, però també per recobrar aquest espai com a escenari social.

De fet, no només conforma el principal corredor natural de les nostres terres, sinó que també constitueix un dels principals elements d'identitat i de cohesió territorial. En aquest darrer sentit, la recuperació de la memòria vivencial del riu ha de permetre identificar i posar en valor aquells elements que han definit històricament la nostra relació amb el riu. Un element que considerem fonamental, si el que pretenem finalment és dissenyar noves propostes que permetin recuperar el riu com a nou escenari social per tal de gaudir-lo des de tots els vessants: com a espai natural, com

a espai de pràctica esportiva (piragüisme, pesca) o des del vessant més lúdic i cultural.

Però no ho oblidem, l'objectiu principal de la plataforma social passa per la recuperació del cabal ambiental del riu Segre. Sense això, les possibilitats de dinamització d'aquest nou escenari social no es podran portar a terme i perdrem una gran oportunitat de recuperar una part important de la nostra ciutat. Un element que té una

Aportació generosa de cabal del riu Segre al seu pas pel parc urbà de la Mitjana (25/05/2009).

gran càrrega sensible i forma part de l'imaginari de la nostra ciutat.

En aquest mateix sentit, hem de tenir present que, al seu pas per Lleida, el riu Segre conforma també un element de paisatge urbà excepcional que posa en valor la principal façana històrica de la ciutat de Lleida. Una llera descuidada i amb poc cabal no només projecta una imatge negativa i descuidada de la ciutat, sinó que també eviden-

cia d'una manera molt gràfica les seves mancances.

Tenint presents aquestes premisses, l'agrupació d'entitats Lleida Ambiental es marca com a horitzó de treball l'any 2015, moment en què la *Directiva Marc de l'Aigua* de la UE demana que tots els rius europeus estiguin en condicions ambientals òptimes. Nosaltres no defugim l'aplicació d'aquesta Directiva, i per tant comencem a treballar des de la mateixa base per tal que la societat prengui consciència d'aquest gran greuge ambiental. I ho fem, d'una banda, pressionant les administracions que creiem que poden tenir un paper fonamental en aquest procés, però també declarant l'any 2010, any del riu Segre, amb la programació de tot un seguit d'activitats de sensibilització, però també estenent el nostre projecte a la resta de municipis de la ribera del Segre.

Diverses circumstàncies fan que sigui un bon moment per endegar un projecte d'aquesta envergadura. L'únic que fa falta per garantir-ne l'èxit és, primer, una clara voluntat de tothom de comprometre's, la unitat d'acció i, el que és més important per a nosaltres, la col·laboració i participació del conjunt de la ciutadania. És el conjunt de la societat lleidatana qui ha de prendre consciència de la situació.

Xavier Eritja

La Strada dell'Assietta

La Strada dell'Assietta és un dels misteris més ben resolts de la vall de Susa.

Els excursionistes sempre hem vist les activitats militars de reüll, ja que això de fer la guerra no ens agrada pas gaire, per les destrosses que solen causar arreu, i pel poc mirament i respecte que tenen pels valors naturals, vides incloses. Sempre recordaré el dia que vaig pujar al cim més alt de Liechtenstein, el Grauspitze, de 2.559 m. Hi vaig accedir a través de Suïssa, per la idíl·lica vall de Bad Ragaz (Malans), la terra de la Heidi i el Peter (l'Heidiland, en diuen). L'olla final del cim, per cert de difícil i relliscós accés, estava plena de restes de cordills, trossos de gomes recremades i sembrada de metralla d'obusos. Resulta que era un camp de tir de l'exèrcit suís. Les sensacions allí experimentades eren contradictòries i molt poc agradables. Vaig fugir corrents, no fos cas que s'avorriessin... Ja no parlo del Baltoro, on el rastre de les escombraries ens duria a totes llurs posicions.

Cal reconèixer que, per una vegada, hem d'estar contents i agraïts del que han fet els militars amb aquesta Strada. És una excursió per gaudir a tots els nivells.

És una pista sense asfaltar, que careneja la llarga serralada de muntanyes que separen la vall de Susa (Dora Riparia) de la Finestrelle (Chisone). Això està entre el coll del Montgenevre (Briançon) i Torí. És una antiga carretera militar per donar suport a tota una sèrie de fortificacions, ara en desús, i que va des de l'estació olímpica de Sestrière fins a la impressionant caserna escalonada de Finestrelle. Una variant final més divertida és la que, després de remuntar el coll de la Finestrelle, ens duu cap a Susa amb una baixada final de 1.700 m de desnivell, tot ple de "tornantes" i "ritomantes". Cal preveure un enllaç per retornar on convingui.

El territori de la serra dell'Assietta ha representat per a l'home, des dels temps més remots, un espai d'alta muntanya ple de pastures ("alp" o "alpages" en diuen, d'ací ve el nom dels Alps, que vol dir

muntanyes plenes de pastures) i sense arbres a les solanes, territori alhora ingrat per l'alçada i generós per l'herba. Al llarg dels segles, ha vist constituir una comunitat amb un ric patrimoni històric, bèl·lic, cultural i natural, fonamentat sobre la solidaritat pastoral i les vicissituds bèl·liques. Vicissituds bèl·liques que possiblement varen començar pel pas d'Anníbal i el seu exèrcit pel fons de la vall de Susa l'any 218 aC. Entre el fotimer d'hipòtesis del coll per on va passar el general cartaginès, hi ha les dels colls de Montgenevre, del Savine-Coche, del Clapier o del Montcenisio. Tots quatre van a raure a Susa, al Dora Riparia. Als escuts de la comarca de la vall de Susa, hi ha elefants arreu.

Amb un recorregut d'uns 60 km, La Strada dell'Assietta i la veïna Strada del coll de la Finestrelle, unides per la possibilitat de ser transitades amb cotxe, són l'eix d'un itinerari viari, sempre per sobre dels 2.000 metres d'alçada i quasi sempre en pista de terra, i que és un recorregut per ciclistes, excursionistes, genets i, els dies permesos (la majoria), per vehicles a motor. Aquests fan una polseguera impressionant que desaconsellen el trànsit conjunt de bicicletes i excursionistes amb cotxes i motos.

Al llarg de La Strada es troben itineraris marcats per baixar cap al fons de les valls del Dora Riparia o del Chisone. Atenció als que baixen cap a aquesta vall, ja que els camins estan preparats i indicats per les motos de trial.

La Strada comença just a la sortida de Sestrière, direcció a Finestrelle, a mà esquerra. Està ben senyalat, i s'entra en una pista terrosa de suport a les pistes d'esquí olímpiques. Total 7 km i 400 m de desnivell amunt fins al coll de la Basset a 2.424 m, on hi arriba un remuntador que no funciona a l'estiu (llàstima!). En aquest punt es deixa l'estació d'esquí de Sestrière i comença oficialment La Strada, on hi ha una barrera per tancar el pas als vehicles a motor els dimecres i dissabtes d'estiu i, a més, hi ha una petita cabana que acull un centre d'informació (en arribar al Pian dell'Alpe se'n troba un altre).

Es reprèn l'itinerari per una baixada suau i tot planejant, es va fins al coll de la Bourget, a 2.299 m. Des d'allí es remunta suaument fins al proper coll de la Costa Piana a 2.313 m, a 6 km de la Basset. Fins aquí, de tant en tant, es troben remuntadors de les pistes d'esquí d'Oulx, ja que La Strada alterna els dos vessants. A partir d'aquí, i durant 5 km, s'entra al Parc del Gran Bosco de Salbertand (nosaltres no veurem ni un arbre) i la pista s'enfila pel vessant de la solana cap al Mont Genevris (2 creus) a 2.533 m per caure sobre el coll de Blegier a 2.381 m. La Strada continua amb alternances de pendent durant 9 km fins a trobar el coll dell'Assietta, punt culminant de l'itinerari, i situar-nos just a sota la Testa dell'Assietta de 2.567 m. És molt recomanable deixar les bicicletes i pujar 5 minuts a la Testa, on hi ha un monument impressionant dedicat a una batalla del 1747 i una taula panoràmica d'orientació. Uns metres més enllà hi ha una escultura de pedra dedicada a aquesta batalla amb tots els detalls de les operacions militars. De tant en tant, es troben restes de casernes i forts militars.

S'han acabat les pujades i fins al Pian dell'Alpe (1.950 m), hi ha uns 12 km de baixades i pla, tot vorejant pel sud el Gran Serin (2.640 m) i el Ciantiplagna (2.849 m), amb una magnífica panoràmica sobre la vall de Chisone i llurs tresmils. Al Pian dell'Alpe es retroba la civilització amb la cabana d'informació de La Strada. El Pian és un bon exemple d'aprofitament de les pastures de muntanya: ramats, pagesos munyint vaques, dones fent formatges i els fills venent-los a les bordes (i cervesa, *panchetta* i menjar). Un cop reposats i avituallats al Pian dell'Alpe, cal agafar La Strada del coll de Finestre, asfaltada, i pujar uns 200 m de desnivell fins arribar al coll, a 2.178 m.

El coll de la Finestre s'ha fet famós gràcies al Giro d'Itàlia, ja que al 2005 hi va passar per primer cop, de camí cap a la preolímpica Sestrière. Els ciclistes, que venien de Susa, van haver de fer els darrers quilòmetres per una pista sense asfaltar. És fàcil imaginar els renecs que devien proferir quan relliscaven o punxaven, i en un petit turonet, hi ha instal·lats uns monuments al·legòrics als ports mítics del ciclisme alpi, al més pur estil del disseny llombard.

Hi ha 19 km per baixar els 1.700 m de desnivell entre el coll i el poble de Susa. Els dos cops que he baixat per allà, he perdut el compte dels "tornantes", semblava que volés amb la bicicleta. El primer tram està sense asfaltar, uns 5 km, i després ja tot és volar

i volar, tot vigilant els cotxes que pugen enmig d'un esplèndid bosc de castanyers. Com que el desnivell és exactament el mateix que el de la Cuita el Sol, vaig posar en marxa el cronòmetre per veure si podia baixar més ràpid amb bicicleta que el Kilian pujant a peu. Em va venir just, ja que vaig trigar 49 minuts. Increïbles els 59 minuts d'en Kilian al Monteixo.

En resum, uns 1.200 m de pujada i 2.700 de descens. Una molt bona excursió en un paratge esplèndid. Hi ha possibilitat de retornar amb autobús al Sestrières. Per als més agosarats hi ha la variant de carenejar pels cims del Serin i Ciantiplagna, amb fortes pujades per pista a buscar unes casernes enrunades, i continuar amb trams de camí a peu i bici a la mà, en descens directe fins al coll de la Finestre. Cal afegir uns 500 m de desnivell trialers. I si es vol, de dalt de les runes del Serin, hi ha una altra pista que baixa també a Susa. Possibilitats moltes i escapatòries diverses.

I els que vulguin acabar a la vall de Chisone, des del Pian dell'Alpe, han de continuar per una carretera mig asfaltada a buscar l'escalonat fort de Finestrelle per dalt. Hi ha possibilitat de retornar a Sestrière amb autobús, a quarts de set de la tarda.

Recomanacions:

Fer-ho els dies en què La Strada barra el pas als vehicles a motor, ja que si no, tot és una polseguera impressionant i corres el perill d'ésser atropellat pels tot terrenys i motos que, conduïts per turistes prepotents, hi circulen sense gaires miraments.

Com que no hi ha un arbre ni una sola font (només en el tram que t'acostes al Pian dell'Alpe), cal preveure una bona assolellada, força beguda i un bon mapa per poder reconèixer tots els tresmils que anem veient a la llunyania.

Per a més informació:

<<http://www.stradadellassietta.it>>

Per coronar la feina de la vall de Susa, es va assolir la cima del Sommeiller de 3.333 m, el de la carretera més alta dels Alps i amb molt bones possibilitats hivernals, i del Rocciamelone, de 3.538 m, el millor mirador del Piemont torinès tot ple d'estels nocturns.

Feliu Izard

Corno Nero (4.322m) Foto: Dani Bertrand